

Trods markant fald i overskuddet i 2020 er bankerne fortsat solidt rustet med kapital til at modstå tab og hjælpe deres kunder

Indtjeningen faldt markant i den danske banksektor i 2020 som følge af coronakrisen, hvor bankerne har foretaget betydelige nedskrivninger på udlån til deres kunder. Indtjeningen er også presset af øgede udgifter til compliance, herunder bekæmpelse af hvidvask. Den danske banksektor har de senere år opbygget meget store beholdninger af kapital og står dermed godt rustet til fortsat at understøtte dansk økonomi under og efter coronakrisen.

Bankernes indtjening faldt markant i 2020 men forventes at blive på et mere normalt niveau i år

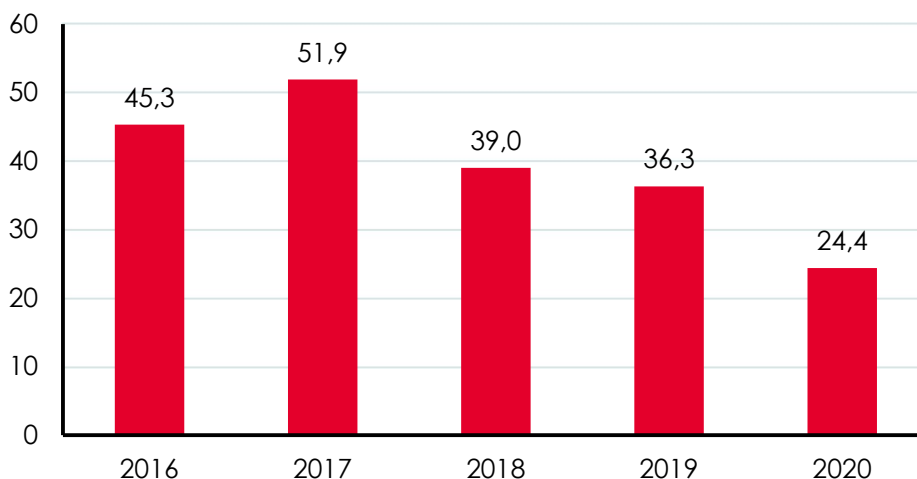
De 17 største bank- og realkreditkoncerners samlede resultat før skat faldt i 2020 med godt 11,9 mia. kr. til 24,4 mia. kr., jf. figur 1. Det er et fald i forhold til 2019 på næsten 33 pct. Sammenlignet med 2017 falder indtjeningen med 27,5 mia. kr. svarende til 53 pct. Opgjort efter skat blev resultatet i 2020 19,2 mia., hvilket giver en forrentning af egenkapitalen efter skat på 4,8 pct. i 2020. Det skal holdes op mod et gennemsnit over de sidste tre år på 9,5 pct. Coronakrisen havde således stor negativ effekt på bankernes indtjening i 2020, og egenkapitalens forrentning i banksektoren ligger markant under forrentningen i andre brancher.

På udgiftssiden er det særligt en markant stigning i nedskrivninger på udlån til 12,2 mia. kr. i 2020 fra et meget lavt niveau, som påvirker årets resultat negativt, men også fortsat stigende omkostninger til bekæmpelse af økonomisk kriminalitet som hvidvask og efterlevelse af regulering (compliance) påvirker resultatet negativt.

Det forventes, at nedskrivningerne på udlån vil ramme et mere normalt niveau i år, hvor vaccineudrulningen ventes at føre til en så godt som fuld genåbning af dansk økonomi i løbet af sommeren. Samlet set forventes der derfor en større indtjening i banksektoren i år end i 2020.

Figur 1. Bankernes indtjening falder markant (resultat før skat)

Mia. kr.

Kilde: Egne beregninger ud fra koncernernes årsregnskaber.

Markant stigning i nedskrivningerne på udlån

Så snart coronaudbruddet og den store nedlukning af Danmark var en realitet den 11. marts 2020, begyndte bankerne at foretage nedskrivninger på deres udlån. Disse nedskrivninger fremgik derfor af bankernes regnskaber allerede for 1. kvartal 2020.

Ved udgangen af 2020 var der nedskrevet for 12,2 mia. kr. på udlån, jf. figur 2. Nedskrivningerne skal hovedsageligt ses som udtryk for hensættelser til fremtidige tab på udlån til kunder, der er ramt af coronakrisen, idet der hidtil kun er konstateret få tab på udlån. De øgede nedskrivninger afspejler primært ledelsesmæssige skøn og forværrede makroøkonomiske scenarier i 2020 og kun i mindre grad forhold knyttet til den enkelte kunde.

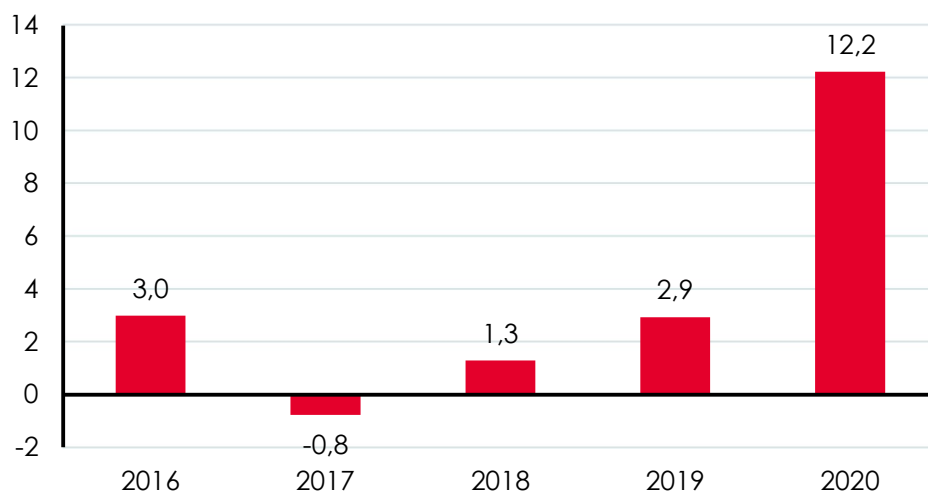
De ledelsesmæssige skøn indebærer således, at nedskrivningerne i stort omfang endnu ikke er specificeret på enkeltkunder. Det vil formentlig ændre sig. Når statens hjælpepakker udløber, og særligt når bl.a. moms- og skattelån skal betales tilbage i starten af 2022, må det desværre forventes, at de økonomiske vanskeligheder bliver tydelige helt ned på enkeltkundeniveau, og at flere virksomheder vil gå konkurs.

Generelt forventer banksektoren, at coronavaccinerne og dermed ophør af restriktionerne vil få en positiv effekt på økonomien i år. De forbedrede makroøkonomiske udsigter bidrager derfor til en forventning om lavere nedskrivninger på udlån i 2021 – og således også en forbedret indtjening i bankerne i 2021.

Figur 2. Store nedskrivninger på udlån i 2020

Mia. kr.

Anm.: Som angivet i den obligatoriske resultatopgørelse.

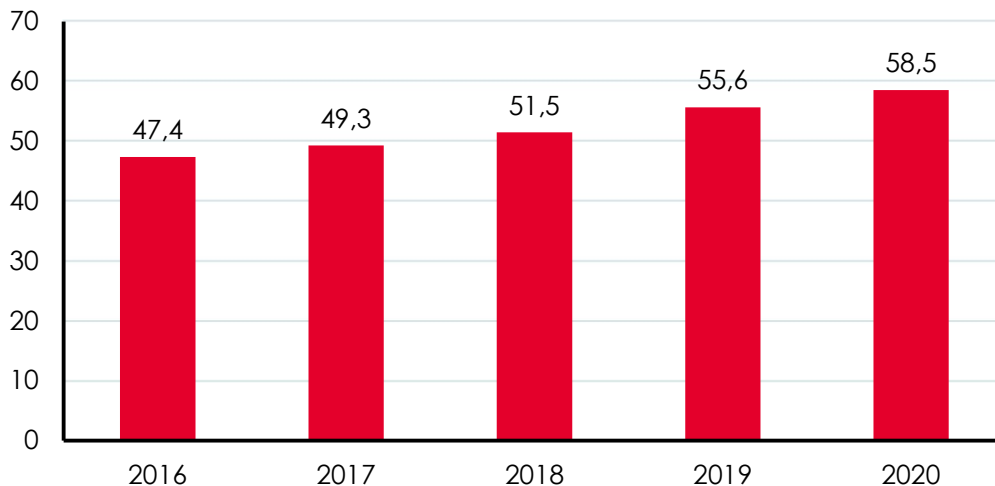
Kilde: Egne beregninger på koncernernes årsregnskaber.

Udgifter til personale og administration steg i 2020

Der har også været andre store udgiftsposter for bankerne i 2020. Omkostninger til personale og administration steg med 2,9 mia. kr. fra 2019 til 2020 og udgør nu ca. 58,5 mia. kr., jf. figur 3. Det afspejler ikke mindst stigende omkostninger til indsatsen for at modvirke, at kriminelle forsøger at misbruge bankerne til at hvidvaske penge. Bankerne er også med til at forhindre andre former for økonomisk kriminalitet som f.eks. svindel med statens corona-hjælpepakker. Hertil kommer indsatsen for at implementere og efterleve reguleringen for den finansielle sektor – såkaldt compliance.

Figur 3. Personale- og administrationsomkostninger steg også i 2020

Mia. kr.

Anm.: Som angivet i den obligatoriske resultatopgørelse.

Kilde: Egne beregninger og koncernernes årsregnskaber.

Nettorenteindtægterne er stort set uændrede, mens nettogebyrindtægterne steg lidt i 2020

Nettorenteindtægterne holdt sig i 2020 på niveauet i omegnen af 60 mia. kr., som det også gjorde sig gældende i 2018 og 2019, jf. figur 4. Renteindtægterne faldt dog for sektoren samlet set i 2020, men det blev opvejet af tilsvarende faldende renteudgifter, fordi de lave renter på den positive side bl.a. betyder lavere fundingomkostninger for sektoren.

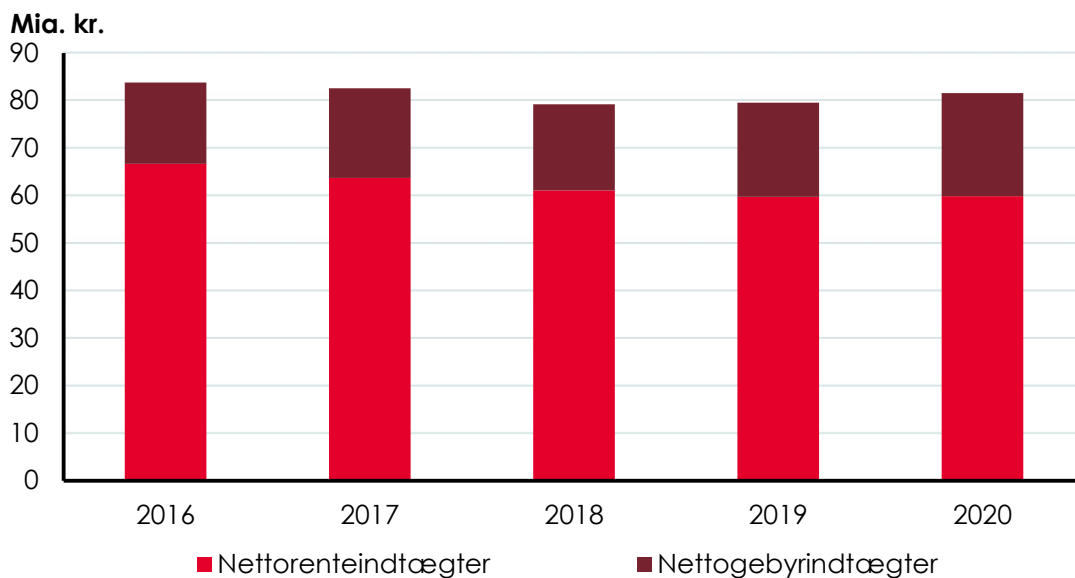
De vigende renteindtægter skyldes det fortsat meget lave renteniveau og en svag låneefterspørgsel, som giver sig udtryk i en stærk konkurrence blandt bankerne om kreditværdige kunder, der er med til at sætte udlånsrentemarginalen under pres. Samlet set kan der konstateres et fald i bankudlånet til erhvervs kunderne, som bl.a. er påvirket af de statslige hjælpepakker, herunder udskydelse af moms- og skattebetalinger.

Flere banker har i 2020 nedsat grænsen for, hvornår privatkunder skal betale negative renter på indlånskonti. Disse renteindtægter for bankerne fra indlån har dog langtfra kunnet opveje faldet i renteindtægter fra udlån. De negative renter på privatkunders indlånskonti har således været med til at bremse et yderligere fald i bankernes nettorenteindtægter – men de negative renter på indlån har fortsat ikke et omfang, der får de samlede nettorenteindtægter til at stige.

Nettogebyrindtægterne steg lidt i 2020 til knap 22 mia. kr. Stigningen kan primært henføres til nogle få bankers vækst på markedet for værdipapirhandel samt inden for kapitalforvaltning med deraf øgede samlede nettogebyrindtægter.

Figur 4. Nettorente- og gebyrindtægter holder niveauet i 2020

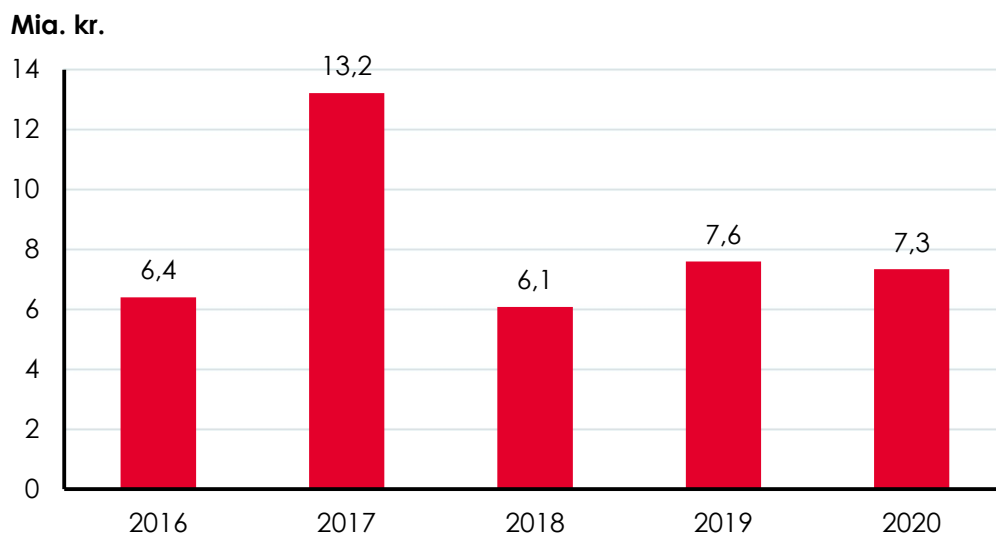

Anm.: Nettorenteindtægter og nettogebyrindtægter er fra den obligatoriske resultatopgørelse

Kilde: Egne beregninger på koncernernes årsregnskaber.

Udviklingen på de finansielle markeder i 2020 har også bidraget til indtjeningen. Da coronaepidemien ramte for et år siden, opstod der uro på de finansielle markeder med store prisfald til følge. Markederne rettede sig dog relativt hurtigt igen, blandt andet fordi stater og centralbanker i massivt omfang har holdt hånden under økonomien. Hen imod slutningen af 2020 fik nyheden om de første vacciner stor positiv effekt på de finansielle markeder. Samlet set fik bankerne derfor en pæn indtjening på 7,3 mia. kr. på kursreguleringer i 2020, som blot er et beskedent fald i forhold til 2019, jf. figur 5.

Figur 5. Kursreguleringerne på pænt niveau i 2020

Anm.: Som angivet i den obligatoriske resultatopgørelse. For Danske Bank er bankdelen (Danske Bank A/S) og realkreditdelen (Realkredit Danmark A/S) anvendt.

Kilde: Egne beregninger på koncernernes årsregnskaber.

Stadig pres på bankernes kerneindtjening i 2020 – men faldet er standset

For at få et bedre billede af udviklingen i bankernes underliggende indtjening kan man se på bankernes såkaldte kerneindtjening (vist i figur 6). Kerneindtjeningen afspejler væsentlige træk af bankernes grundlæggende forretningsmodel, der på indtægtssiden er baseret på rente- og gebyrindtægter fra indlån og udlån, rådgivning og forvaltning. De løbende udgifter til at drive forretningen består af personale- og administrationsomkostninger. Nedskrivninger på udlån og kursreguleringer kan variere meget fra år til år, og indgår derfor ikke i denne definition af kerneindtjening.

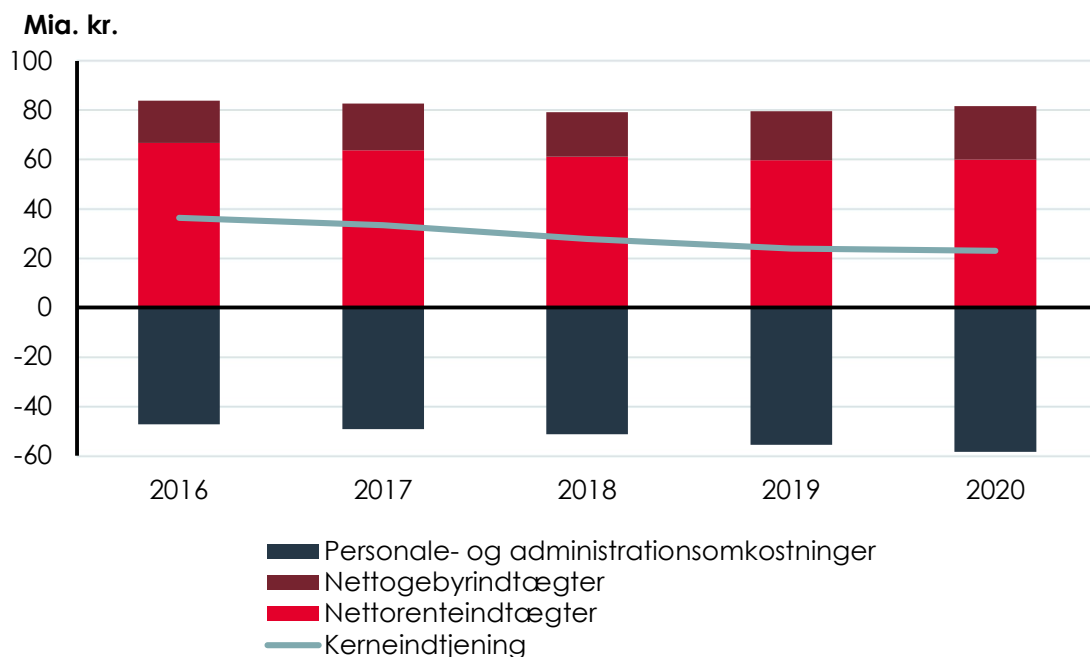
Det er tydeligt, at de efterhånden mange års rentefald og meget lave renteniveau i kombination med den svage udvikling i låneefterspørgslen har presset bankernes nettorenteindtægter. I de seneste år opvejes de faldende nettorenteindtægter omtrent af stigende nettogebyrindtægter. I 2020 var nettorenteindtægterne dog på et uændret niveau. Flere bankers lavere grænser for negative renter på indlån har bidraget til at standse faldet i nettorenteindtægterne. Den primære forklaring er dog, at de lave renter også har reduceret bankernes renteudgifter.

Basisudgifterne har været stigende på trods af et stærkt fokus på omkostningseffektiviseringer. Det afspejler blandt andet øgede udgifter til hvidvaskforebyggelse, compliance og it-investeringer, og der kan fortsat ikke ventes lavere udgifter på disse poster i de kommende år.

Udrulningen af coronavaccinerne og en fuld genåbning af Danmark i år forventes at kunne få en positiv effekt på bankernes kerneindtjening i 2021. Væksten i dansk økonomi, der må forventes at

sætte hastigt ind, efterhånden som Danmark genåbnes, vil kunne give stigende nettorente- og gebyrindtægter i banksektoren i 2021. Samlet set forventes en højere indtjening i banksektoren i år. Der er dog stadig stor usikkerhed om virksomhedernes tilstand efter corona-krise, som vil kunne påvirke den samlede indtjening negativt.

Figur 6. Kerneindtjeningen næsten uændret i 2020

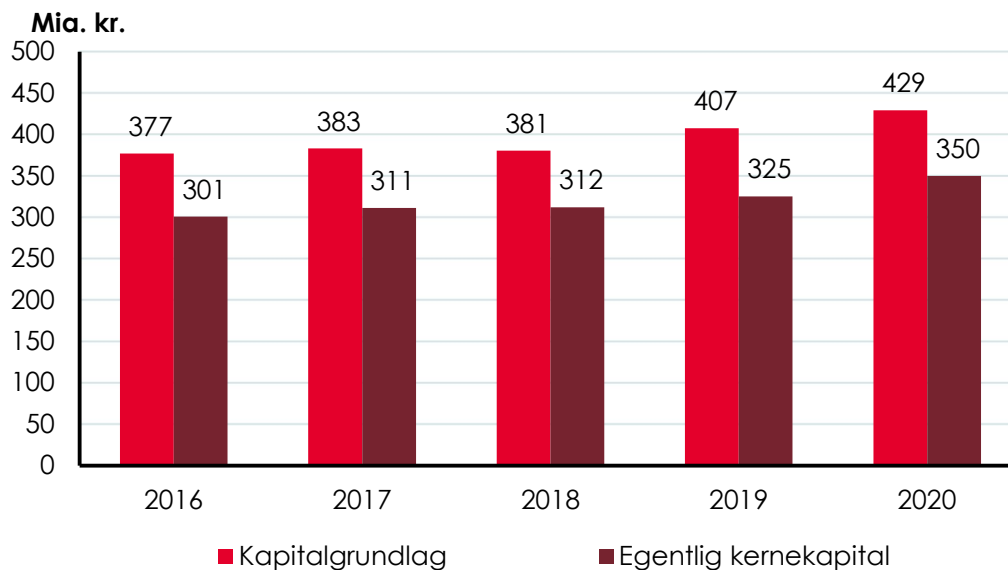

Anm.: Som angivet i den obligatoriske resultatopgørelse
 Kilde: Egne beregninger på koncernernes årsregnskaber.

Bankerne er velpolstrede

De største danske bank- og realkreditkoncerner har igen i 2020 opbygget kapital. Siden 2016 er der føjet mere end 50 mia. kr. til i ekstra kapital, hvoraf næsten halvdelen alene er opbygget i 2020, jf. figur 7. Ved udgangen af 2020 udgjorde den samlede kapital næsten 430 mia. kr., hvoraf 350 mia. kr. er kapital af højeste kvalitet, den såkaldte egentlige kernekapital. Bankerne har altså rigelig kapital til at hjælpe i øvrigt sunde kunder igennem coronakrisen og på den måde fortsat understøtte dansk økonomi. Der er samtidig opbygget en betydelig stødpude i bankerne til at absorbere eventuelt store fremtidige tab på udlån til virksomheder som følge af coronakrisen eller andre nye udfordringer for samfundsøkonomien.

Figur 7. Bankernes kapital steg igen i 2020

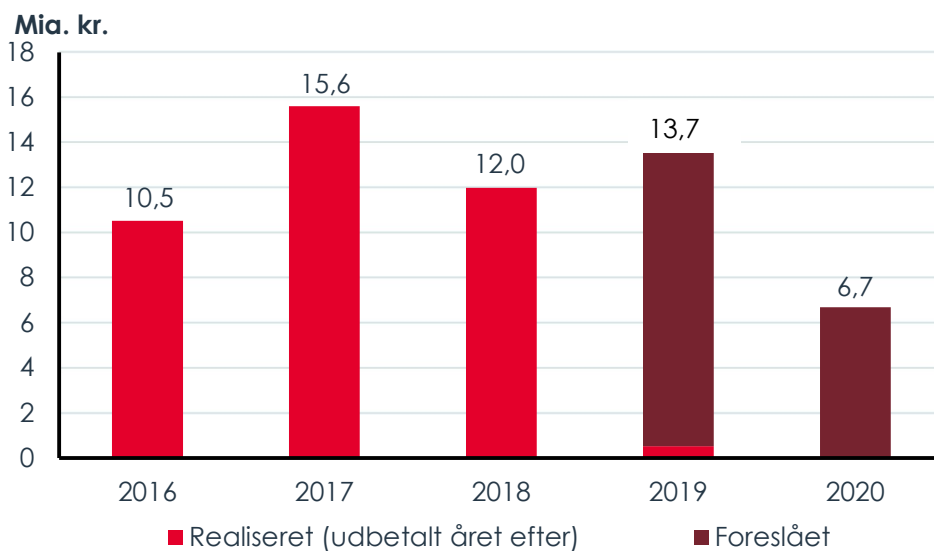
Kilde: Egne beregninger og koncernernes årsregnskaber.

Når bankerne i 2020 opbyggede yderligere kapital fra det allerede høje niveau i 2019, hænger det blandt andet sammen med, at myndighederne har henstillet til meget forsigtige udbetalinger af 2020-resultatet som udbytte til aktionærerne, mens udbetalinger af 2019-resultatet fortsat tilbageholdes. De foreslåede udbytter af 2020-resultatet for de største danske bank- og realkreditkoncerner er således ca. på det halve niveau i forhold til 2018 og 2019, jf. figur 8.

Formålet fra myndighedernes side med at henstille til meget forsigtige udbetalinger af udbytte til aktionærerne er, at der skal være rigelig kapital i bankerne til at understøtte økonomien med udlånskapacitet under og efter coronakrisen. Dette behov for udlånskapacitet i bankerne har dog endnu ikke vist sig i praksis i Danmark, hvilket ikke mindst afspejler, at staten i massivt omfang fortsat holder hånden under økonomien med hjælpepakker, blandt andet i form af udskudte moms- og skattebetalinger samt lån.

Når statens hjælpepakker på et tidspunkt udløber, kan dette billede ændre sig. Der kan derfor fortsat blive behov for den store udlånskapacitet i banksektoren til at understøtte i øvrigt sunde virksomheder igennem coronakrisen. Samtidig skal man dog holde sig for øje, at de store kapitalbeholdninger øger bankernes omkostninger, hvilket alt andet lige slår ud i højere udlånsrenter, som hæmmer den økonomiske vækst.

Figur 8. Forsigtig udlodning af 2020-resultatet (fore-slået udbytte)

Anm.: Nationalbankens tal for bankers udbetalte udbytter er anvendt tillagt Nykredits udbetalte udbytter i årene 2016-2018. Nogle få banker havde ifølge Nationalbanken udbetalt i alt ca. 0,5 mia. kr. i udbytte af 2019-resultatet, inden coronaepidemien brød ud, og myndighederne henstillede til udbyttestop i foråret 2020. Foreslåede udbytter udbetales i det følgende år efter vedtagelse på generalforsamlingen.

Kilde: Egne beregninger ud fra koncernernes årsregnskaber og tal fra Danmarks Nationalbank.

Boks 1. Sådan har vi gjort

Analysen omfatter de 17 største danske bank- og realkreditkoncerner:

- Arbejdernes Landsbank
- Danske Bank
- Den Jyske Sparekasse (pga. fusionen med Vestjysk Bank er der ikke offentliggjort regnskab for 2020. Et forsigtigt estimat er anvendt for 2020)
- DLR Kredit
- Jutlander Bank
- Jyske Bank
- Lån & Spar Bank
- Middelfart Sparekasse
- Nordea Kredit Realkreditaktieselskab
- Nykredit Realkredit koncernen
- Ringkjøbing Landbobank
- Spar Nord Bank
- Sparekassen Kronjylland
- Sparekassen Sjælland-Fyn
- Sparekassen Vendsyssel
- Sydbank
- Vestjysk Bank

Det er dermed bankkoncernerne i Finanstilsynets gruppe 1 og 2 med undtagelse af Alm. Brand Bank. Hertil kommer al realkredit på højest mulige konsolideringsniveau, inklusive DLR Kredit og Nordea Kredit Realkreditaktieselskab.

Nordea Bank Danmark indgår ikke, da banken er filial af en udenlandsk bank. Derimod indgår Nordea Kredit Realkreditaktieselskab.

Danske Bank indgår i analysen af indtægtsposten kursreguleringer med den del af koncernen, som vedrører bank- og realkredit (ukonsolideret).

